

Признавање независног Косова 2008. године од званичног Париза, по концепту америчке политике, покварило је озбиљно односе Србије и Француске последњих неколико година. У том правцу посебну улогу је одиграо министар спољних послова Бернар Кушнер, чије ће укупно политичко деловање у кризама на јужнословенском простору остати упамћено као нешто што изузетно одудара од традиционалног француско-српског пријатељства.

Смена Кушнера са места министра спољних послова почетком јесени 2010. представља реално охрабрење за Србију, јер је он био један од ретких савремених политичара Француске који је својим потезима улазио често у директну конфротацију са српским националним интересима, било да се радило о Републици Српској, ратовима у целини на простору экс-Југославије, нарочито по питању Косова и Метохије, укључујући и бомбардовање СРЈ 1999.

У исто време целокупан мандат Кушнера пратило је и низ афера. Многе од њих су наведене у књизи „Господин Кушнер К“, која је 2009. године у Француској штампана у изузетно великом тиражу. Она прати критике Кушнерове политике и његово држање пре свега у Африци, на подручју Балкана, у Босни и Херцеговини и на Косову. [\[1\]](#) Пиер Пеан аутор књиге, тако посвећује два поглавља односу Кушнера према Србима, и то четврто (иначе квантитативно највеће) које се бави догађајима у Босни и Херцеговини („Sus aux Serbes?”, стр. 69-105) и седмо које је посвећено догађајима и улози Кушнера на Косову („Kosovo:la récompense стр. 153-160).

Аутор наводи да је Кушнер својим деловањем дао значајан допринос покушају медијске сатанизације Срба где их је требало приказати блиским нацистима у поступку и размишљањима. Са друге стране, аутор констатује један од парадокса да су управо Срби били ти који су за време Другог светског рата стравично страдали од нациста. Са друге стране аутор констатује један од парадокса да су управо Срби били ти који су за време Другог светског рата стравично страдали од нациста. Поред тога он указује да су добар део оптужби против Срба исконструисане, у чему је учествовао и Кушнер, што је била практично најважнија улога у његовој каријери. [\[2\]](#)

Када је у питању афера са трговином органа отетих Срба на Косову од половине 1999. године, и током 2000, незаобилазна је улога, па и одговорност самог Кушнера

пошто је вршио улогу међународног управљача за КиМ. Улога Кушнера у заташкавању стравичног случаја трговине органа отетих Срба од стране УЧК, паралелно са његовом одговорношћу као међународног управитеља на Косову и Метохији за низ нерасветљених злочина и погрома над српском популацијом додатно га оптерећују и као лекара и дипломату, али и као човека. [3] Његово држање поводом најновијих оптужујућих закључака међународно делегираног истражитеља на овом случају Дика Мартија према лидерима УЧК током 2011. године, као и снимање скандалозног албанско-француског филма на ову тему само са замењеним улогама жртве и целата, што је опет повезано са Кушнером, представља додатну оптужницу за овог контроверзног лекара и дипломату.

Стога смена Кушнера у другој половини 2010. године, и распоред снага на унутрашњој француској политичкој сцени уочи председничких и парламентарних избора почетком 2012, указују да на дужи рок посматрано француско-српски односи могу имати далеко бољу перспективу. У том правцу, веома је пожељно, да се и у српском друштву и политичкој сцени, појача свест о дугорочности француско-српског пријатељства, и да је Француска, од свих западних сила традиционално највише наклоњена Србима. Наравно, у те односе у континуитету треба улагати, а пропусти у појединим периодима се потом враћају као бумеранг. То је случај са кризом француско-српских односа последњих година проузрокованом и лошијом сликом у делу француских медија о улози Срба у ратовима деведесетих. Томе треба додати и недовољно расветљену улогу српског фактора у француском јавном мњењу и колективном памћењу поводом Титове антифранцуске политике у вези Алжира.

На актуелној француској политичкој сцени, можемо закључити на основу до садашњих искустава односа према српском фактору (која су добрим делом само изјаве у медијима), да су посебно наклоњени Србима нова лидерка Националног фронта Марин ле Пен, потом искусан политичар и лидер Покрета за републику и грађане Жан Пјер-Шевенман, лидер Демократског покрета центриста Франсоа Бајру, и Доминик де Вилпен бивши премијер из владајуће УМП, који сада има засебну странку Покрет за републику чији је лидер, и најављује самосталну кандидатуру на председничким изборима 2012. Када је у питању левица, ту је важан председнички кандидат Франсоа Оланд, о чијим се ставовима према српском питању мало зна. Са друге стране, остали истакнути социјалисти који имају утицаја на вођење политике Партије социјалиста такође нису посебно профилисали свој став према српском питању, попут шефице странке Марти Орби, несуђеног председничког кандидата и бившег председника ММФ Доменик Строс Кана, бивше председничке кандидаткиње и другопласиране на изборима 2007. Сеголен Ројал. [4] Сада је сигурно да ће се актуелни председник Саркози кандидовати 2012. у име УМП странке, у покушају да освоји и други председнички мандат.

Када су у питању политичке странке, њихов утицај у извршној власти преко Националне скупштине, формирању владе и одређивању премијера, јесте ипак мањи него што је моћ председника републике. Према српском фактору су дакле наклоњенији у тренутној номенклатури Национални фронт, Демократски покрет, Де Вилпен, Шевенман. Две најјаче политичке странке – УМП, и Партија социјалиста немају према српском питању посебно изграђен став за који би смо могли да кажемо да је на било који начин изузетан, он у неком документу званичном није ни дефинисан. Заправо, у пракси персонална решења могу да одлуче каква ће политика бити председника Републике, премијера и владе. У том правцу смо и анализирали ставове појединих француских истакнутих политичара према српском питању. Јасно је да досадашња пријатељска традиција два народа може да има свој значај, али са друге стране ова традиција је од 1995. битно окрњена, да би од 2007. званични односи две државе дошли на ниске гране, нарочито од фебруара 2008. године.

Важан фактор који ће одређивати позицију званичне француске политике је њена укупна спољнополитичка стратегија. Дошли смо до закључка, што је та политика самосталнија у односу на Америку и глобалистичке токове да би могла бити ближа српским интересима. Дакле, или у оквиру деголистичке традиције кад је у питању десница, или пак кад је у питању левица – у извесној критици неолиберализма. Деголистичка политика посебно обраћа пажњу у односима са Србима на савезничку традицију, а левичарски приступ који је критичан према неолиберализму и негативним ефектима глобализма, поштује позицију Србије која је највећа жртва последњих пар деценија политике неолиберализма и апологета неосорошевских постулата.

Српски фактор има у Француској могућност да оствари квалитетну сарадњу на Западу, у сваком случају далеко бољу него када су у питању САД и Британија, а при очекиваном развоју ситуације, повољнију и у односу на Немачку. Француска је велика сила и она ће свакако покушати да задржи своје позиције на Балкану, где је српски фактор важан. Следећи интерес у Медитерану, француска политика ће посебну пажњу посветити и Црној Гори која се налази у специфичној геополитичкој позицији. Ова традиционално српска земља доживљава покушај мењања етнонационалног идентитета, што се све намеће споља од стране англоамеричке политике. Овај пројекат је неизвестан и поред успеха који је концепт независне Црне Горе доживео последњих година разбијањем заједничке државе са Србијом, и можда још више покушајем негације свог српског идентитета. Република Српска је учврстила своју позицију посебног ентитета у оквиру Босне и Херцеговине, што јој се покушава одузети током низа последњих година од стране муслиманских политичара и англоамеричке политике, насупрот Дејтонском концепту. Француска се показала више наклоњена опстанку Републике Српске у односу на неке друге западне центре моћи. По питању Косова и Метохије српска страна ће вероватно наставити да брани свој интегритет, где је могућност сарадње са званичном Француском у остварењу макар основних права српске стране, отежано признавањем Косова као независног од стране званичног Париза фебруара 2008. Српска страна

треба да покуша да уз сва ограничења која по том питању постоје у односу на политике две земље, дође до ублажавања француске подршке концепту независног Косова, и да уз помоћ руске стране, утиче на Париз, да се покуша наћи компромис по овом питању.

Известан успех у привлачењу француске званичне политике ка уважавању и чак подршци основним српским интересима је могуће извести, уколико се у самој Француској нађу на власти снаге које би се извесно дистанцирале од америчке хегемоније и биле спремне да воде самосталну политику у свету. То би било лакше извести и уколико би се Француска што више приближила Русији, а у исто време Србија и српске земље избориле за самостално вођење своје политике и за консолидацију друштва и државе, у односу на садашње тешко стање у којем се налази Србија. Србија и српски народ у целини, треба да негује своје традиционално пријатељство са Француском, имајући у обзир све тешкоће и неизвесности са којима ће се наћи у будућности где су практично отворене све опције као могуће.

Са друге стране и Француској је значајно да на Балкану задржи свог савезника, српски народ, који је и сам традиционално симпатише, као пријатељску силу. Србији је значајан економски опоравак чиме би она у једном рационалном и у сваком случају прорачунатом свету међународних односа, могла да као стабилан привредни субјект, у будућности ојача своје позиције и лакше се избори за очување егзистенцијалних питања српског народа на Балкану.

Дипломатија Србије у периоду до председничких и парламентарних избора треба на што бољи начин да искористи могућност побољшавања односа са Француском након што је још пре годину дана смењен Бернар Кушнер на месту министра спољних послова, што ипак даје неки минимум могућности за бољитак званичних односа две земље. За оне крупније, радикалније промене набоље и ка поновном покушају успостављања тешњих пријатељских односа са Француском, за шта свакако постоји потенцијал, биле би неопходне и неке друге промене, које се могу, али и не морају догодити у првој половини 2012. године. Србија са друге стране, мора дугорочније да ради, колико је то у њеном домену, на грађењу стратешки добрих односа са оним великим силама, које се могу сматрати пријатељским, где имајући укупно нововековно искуство и геополитичке факторе, свакако спада Француска.

Дакле уколико бисмо резимирали овај преглед француско-српских односа могли би смо да закључимо да од свих великих западних сила Француска је традиционално најнаклоњенија Србима, па смо је у последња два века имали најчешће за савезника и пријатеља. Међутим, од доласка Николе Саркозија на власт 2007. посебно по питању

Косова и Метохије званични Париз је готово потпуно стао уз америчку политику. Србима би више одговарао, када су у питању предстојећи председнички избори практично сваки исход, само не победа Саркозија. То се односи и на кандидата левице Франсоа Оланда, а остали кандидати су за нас још повољнији, почевши од центристе Бајруа, преко Де Вилпена, Шевенмана. Посебно би нам одговарала победа Марин Ле Пен која не крије своје симпатије према Србима. Када су у питању парламентарни избори, могуће су и постизборне коалиције, очекује нас вероватно бољитак у односу на претходних неколико година, посебно у периоду када је до пре годину дана министар спољних послова био Бернар Кушнер, свакако најмрачнија личност у два века француско-српских односа. Неуспех Саркозија би имао последице по планетарну политику, јер би то вратило Француску на њену специфичну самосталну позицију у међународним односима, што је приближно и традиција Пете републике, још од Де Гола.

Привредни односи између две земље би могли да се подигну на ниво који би поспешио интересе сарадње и у другим областима. Култура је област која је кроз историју одиграла важан мост између два народа. Далеко је већи уплив француске културе у српским земљама него обрнуто, али је и ту изванредан, макар минималан реципротитет постојао и у српском је интересу да се развије. Француска култура, као једна од најважнијих националних култура у оквиру светске цивилизацијске баштине, такође је угрожена мондијализацијом и тежњама унификације и стварања глобалне културе са преобладавајућим уделом американизма.

Организација франкофонских земаља обухвата Француску и практично све њене бивше колоније, али и друге земље у Европи и свету. Било би логично да и Србија добије статус макар посматрача или придруженог члана, те на тај начин ојача своју позицију у односу на Француску и франкофонске земље у свету. У исто време то би могло корисно да се одрази на културни развој српског становништва, посебно елите имајући у обзир значај француске културе, њено традиционално утемељење на овим просторима и позитиван геополитички аспект који је Србима доносила. То би такође помогло слабљењу стега притиска, који на српски народ спроводи мондијална и наметнута америчка (суб)култура.

---

[1] Књигу је објавила престижна издавачка кућа „Фајард“ једна од најреномиранијих у Француској. Pierre Péan, *Le monde selon K.*, Fayard, Paris, 2009.

[2] Pierre Péan, *Le monde selon K.*, Fayard, Paris, 2009. стр. 70.

[4] Ројалова је делом и изгубила председничко финале са Саркозијем маја 2007. јер је показала слабо интересовање и познавање за нека важна политичка, посебно спољнополитичка питања.